

Nr 103.

Af herr Lindblad, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af anslag till byggnadsarbeten m. m. för flottans station i Stockholm.

Den kungl. propositionen (nr 123) om flottstationens kvarblifvande på Skepps- och Kastellholmarne samt Galèrvarfvet å Djurgården kommer nog för mer än en som en öfverraskning. Då man förut haft uppe frågan om en ny, bättre utrustad station som ett axiöm, så behöfver man verkligen tid att nu se frågan från de helt nya synpunkterna.

Alldeles ofrivilligt frågar man sig: är det icke ett provisorium detta, en anordning, som vidtages därför, att man stött på stora svårigheter att nu få några som helst militäranslag igenom? Och kan man tänka sig, att framtiden nöjer sig med detta sätt att lösa frågan?

Är det riktigt att med nya byggnader på Skeppsholmen bygga sig fast och att på Galèrvarfvet vidtaga en hel del nya anordningar, som, därest de samtliga skulle komma till utförande, skulle draga en kostnad af i rundt tal 10 mill. kronor? Den sista beräkningen af dessa tomters värde utvisar dock (sid. 40 i den kungl. prop.), att å Skeppsholmen borde kunna säljas tomter för 10 mill. kronor och från Galèrvarfvet för 7 mill. Nettobeloppet borde enligt samma beräkning blifva 15,435,000 kronor och staten ändå behålla mark å Skeppsholmen för 3,400,000 kronor och å Kastellholmen 2,500,000 kronor.

Visserligen kunna ej dessa värden omedelbart uppnås, men de måste dock framstå som bevis redan nu, och då värdet helt visst ej kommer att förminska, så borde man på annat håll kunna finna områden, som med större fördel kunde användas för detta ändamål och på så vis anläggningen redan från början mera rationellt planläggas.

Vid innevarande riksdag föreslår Kungl. Maj:t att vid Nynäshamn anlägga en större verkstad för telegrafverkets behof; förslaget motiveras med personalens behof af billigare och sundare bostadsförhållanden samt

bättre lefnadsvillkor i allmänhet. Detta öfverensstämmer också med en erfarenhet, som man gjort här i hufvudstaden i fråga om en stor del af industrien: man flyttar den från Stockholm ut på landet. Skulle icke detsamma gälla om statens egen varfsindustri? Det framhålles i kungl. propositionen, att förhållandena visst icke blifva i allo tillfredsställande på det sätt, som nu föreslås: vattenområdet är otillräckligt, arbetarne få ej bo nära arbetsplatsen, järnväg kan ej erhållas till området.

Jag vill ej uppehålla mig vid de estetiska krafven, helt visst komma andra att göra sig till målsmän därför, likasom förslaget om afstängning af Skepps- och Kastellholmarne måste blifva i hög grad impopulärt. Men då flottstationen nu skulle här fastläsas, tvingas man med eller mot sin vilja att tänka på den kritik, som från vägande militärt håll yppats mot förläggning *invid* Stockholm af den nya flottstationen. *Den gamla stationens kvarblifvande* kan nog ej försvaras annat än som en ren nödfallsåtgärd. Det synes mig därför vara en plikt att öfverväga, om ej mera praktiska utvägar finnas.

Torsbyfjärd har af försvarskommittén utpekats såsom nära jämbördig med platsen vid Kaknäs; vissa af kommitténs medlemmar ha ställt den framom. Att platsen lämpar sig för ett varfsetablissemang, låter sig ej förnekas. Låt nyanläggningarna ske därstädes. Det kräver en dyrbar järnväg, säger man. Ja, staten håller f. n. på med att bygga mindre räntabla järnvägar än denna: i Stockholms omgifningar torde ej många järnvägsföretag kunna sättas i fråga, som ej för framtiden skulle kunna ge god afkastning.

Men nya kasernbyggnader erfordras? Ja väl, men ej på Skeppsholmen. Skall det vara någon verklig militär mening med hela *Järfvafältet*, så böra väl kaserner dit förläggas. Gardeskasernerna bli då successivt lediga, till en början alltid en af dem. Det synes mig, att flottan här kan bli arftagaren. Afståndet till Galärvarfvet och förtöjningsplatserna på strömmen är ej långt. Motvilligt bör man ställa sig mot förslaget att vid Kaknäs anlägga kolstation. Andra mindre värdefulla områden torde nog finnas härför. Kommer varfsanläggning till stånd vid Torsbyfjärd, torde där jämväl blifva platsen för kolstation och någon del af Stockholms-förläggningens fartyg, hvarigenom Kaknäsområdet frigöres. Eller ock kan man på någon plats i närheten af Vaxholm lägga förråd för stridsammunition och kol för mobilisering under skydd af Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs kanoner. Där blifva de lätt tillgängliga för de sjöstridskrafter, som operera i skärgården. Flottan och kustartilleriet ha ju redan nu förråd och laboratorium för stridsammunition på Rindön m. fl. öar.

Hvart man med de nu föreliggande förslagen slutligen vill komma, är ej lätt för utomstående att förstå. Jag vill endast ur kungl. propositionen citera några uttalanden. Sid. 58 säges: — — »och bör sålunda för flottans räkning vid Kaknäs reserveras ett område, hvilket *gifvetvis icke bör tilltagas alltför knappt.*»

Sid. 43 angifvas förutsättningarna vara att, utom för 2 förut här stationerade 1:a kl. pansarbåtar, plats bör anordnas för ytterligare 5 samt därjämte att förtöjningsplats beredes utom stationsområdet för 4 Karlskrona station tillhörande 1:a klass pansarbåtar, »som icke befunne sig på expedition». Alltså icke mindre än 11 st. pansarbåtar af 1:a klass till permanent eller halfpermanent förläggning härstädes. — Departementschefen säger sid. 57: »Då det för frågans lösande i denna riktning är af behovet påkalladt, att åtgärder vidtagas för att istandsätta den nuvarande stationen, anser jag, att denna station bör genom ett successivt förbättrande göras ägnad dels och i främsta rummet att i krigstid fylla sin uppgift såsom operationsbas för de sjöstridskrafter, hvilka kunna komma att stödja sig på Stockholms skärgård, dels ock att i fredstid kunna *oberoende* af den privata varfsverksamheten tillgodose *flottans* *) behof af reparationer vid varfvet.» Och sid. 61: »Af hvad jag under »militära synpunkter» uttalat framgår emellertid, att enligt min tanke ingen bjudande nödvändighet *för närvarande* föreligger för verkställandet af en fredsförläggning till Stockholms station af *samtliga* kustflottans pansarbåtar; och äfven om en dylik förläggning skulle anses behöflig, torde stationen icke oundgängligen behöfva vara i stånd att bereda förtöjningsutrymme *inom varfvets område* för samtliga de fartyg, som i dylikt fall komme att tillhöra densamma.»

De nu gjorda antydningarna äro ju endast fragmentariska, men det torde ej kunna begäras af en lekman att komma med något utarbetadt förslag. Min afsikt är att föra under diskussion möjligheten af ännu andra förslag än de, som hittills sett dagen. Då redan förefintliga militära värden i kaserner och andra anordningar kunna med allt skäl tillvaratagas genom att öfverföras från landt- till sjöförsvaret, så synes mig detta böra påvisas.

Personligen har jag, så länge jag tillhörde försvarskommittén, uttalat den meningen, att en förflyttning af hela flottstationen till Torsbyfjärd vore det riktiga. Men då jag till fullo inser och måste beakta det, att flottans egna män ej vilja veta af en sådan förflyttning, så har jag velat framhålla en klyfning af problemet såsom tills vidare acceptabel. En sådan hänvisar på nybyggnad vid Järfva för armén och för

*) Hela flottans? — Kursiveringarna i citaten äro motionärens.

flottan ett varfsetablissemang med kolstation och förråd för stridsammunition vid Torsbyfjärd eller annan lämplig plats innanför Oscar-Fredriksborg, men för öfrigt utnyttjande så långt ske kan af en af de nu befintliga gardeskasernerna för flottans behof, när annan kasern för landtförsvaret uppförts å Järfvafältet. Att under tiden, tills denna nybyggnad verkstälts, underofficersskolan kan kvarblifva, där den är eller öck förflyttas till Karlskrona, är väl ej värre, än att armén får hafva sina underbefälsskolor på vidt skilda platser i landsorten. Nybyggnaden af marketenteri å Skeppsholmen samt ändring af logementsfartyget Vanadis till kasernfartyg torde såsom provisoriska åtgärder ej böra vägras.

Då den nuvarande stationen enligt mitt förmenande ej må utvidgas, hemställer jag,

att Riksdagen måtte afslå såväl den i kungl. propositionen nr 123 föreslagna nybyggnad af underofficersskola samt tillbyggnad af exercisskola å Skeppsholmen som nybyggnad af ammunitionsförrådshus å Louden.

Stockholm den 6 april 1911.

Ernst Lindblad.